

Nr 213.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § 1 mom. och 2 § förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, m. m.; given Stockholms slott den 27 mars 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) förordning angående ändrad lydelse av 1 § 1 mom. och 2 § förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster; samt

2) lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
förordning angående ändrad lydelse av 1 § 1 mom. och 2 § förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster.

Härigenom förordnas, att 1 § 1 mom. och 2 § förordningen den 28 september 1928 om särskild skatt å vissa lotterivinster¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

1 mom. Å vinst i svenskt penninglotteri och å vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer skall, därest vinsten överstiger tjugufem kronor eller, såvitt angår vinst å halvlott i penninglotteri, tolv kronor 50 öre, till staten erläggas en särskild skatt utgörande tjugu procent av vinstens belopp. Skatt som nu sagts skall ock utgå å vinst i annat här i riket anordnat lotteri, vilken utgöres av värdepapper.

Skatt skall — — — vinnaren uttages.

2 §.

När vinst, som avses i 1 § 1 mom., utbetalas eller utgives till vinnaren, skall lotteriets anordnare eller premieobligationernas utfärdare innehålla så stor del av vinsten, som motsvarar den stadgade skatten å densamma.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1942, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola äga tillämpning i fråga om vinst, som utfallit vid vinstdragning å premieobligationer vilka utfärdats före nämnda dag, ävensom beträffande annan lotterivinst, som blivit tillgänglig för lyftning före samma dag.

¹ Senaste lydelse av 1 § 1 mom. se SFS 1939:205.

F ö r s l a g
till
lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 19 § samt anvisningarna till 19 och 36 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

19 §.

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas *icke*:

vad som vid — — — i 35 §;

lotterivinst, som är underkastad beskattning jämlikt förordningen om särskild skatt å vissa lotterivinster, eller annan vinst i sådant penninglotteri eller vid vinstdragning å sådana premieobligationer, som i nämnda förordning avses, och ej heller andra lotterivinster än nu nämnts, därest deras sammanlagda värde under beskattningsåret understigit 100 kronor;

vad som i — — — mottagarens utbildning.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 19 §.

1. Fattigunderstöd, begravningshjälp — — — sista stycket).
2. Enligt förordningen om särskild skatt å vissa lotterivinster skall dylik skatt erläggas för vinst i svenskt penninglotteri (varunder jämväl inbegripes vadhållning, som enligt Kungl. Maj:ts tillstånd anordnas för allmänheten i samband med idrottstävlingar, dock ej vadhållning medelst totalisator vid hästtävlingar) ävensom för vinst vid vinstdragning å svenska premieobligationer, såvida obligationerna utfärdats efter den 31 december 1928, dock att vinst, som ej överstiger tjugufem kronor eller, såvitt angår vinst å halvlott i penninglotteri, tolv kronor 50 öre, är fri från dylik skatt. Likaledes skall särskild skatt erläggas för vinst i annat här i riket anordnat lotteri, vilken utgöres av värdepapper. Vinst, som i sådant penninglotteri eller vid vinstdragning å sådana premieobligationer, varom ovan nämnts, tillfaller annan än lotteriet eller obligationernas utfärdare, är icke underkastad inkomstskatt även om på grund av vinstens ringa belopp särskild skatt icke skall utgöras för densamma, varemot varje annan lotterivinst, för vilken

¹ Senaste lydelse av anvisningarna till 19 § se SFS 1940: 876 och av anvisningarna till 36 § se SFS 1938: 368.

icke utgår särskild skatt, i och för sig är skattepliktig och således skall beskattas som inkomst, om dess värde tillsammans med värdet å övriga dylika lotterivinster (varulotterivinster, som ej bestå av värdepapper, totalisatorvinster etc.) under beskattningsåret uppgår till minst 100 kronor.

till 36 §.

1. Vid beräkning — — — annan förvärvskälla.

2. För att — — — av realisationsvinst. Avdrag är medgivet för alla de utgifter, som den skattskyldige under beskattningsåret haft för inköp av lottsedlar eller för andra liknande insatser i lotteri, dock med undantag för svenska premieobligationer samt lottsedlar eller insatser i penninglotteri av den beskaffenhet, att för vinst i detsamma skall erläggas skatt enligt förordningen om särskild skatt å lotterivinst och att vinsten för den skall icke skall beskattas såsom inkomst (jfr punkt 2 av anvisningarna till 19 §). Avdrag är sålunda medgivet för alla kostnader för inköp av lottsedlar i varu- eller tombolalotteri, och gäller detta även om å sådan lott utfallit vinst, som utgöres av värdepapper och därför icke skall beskattas som inkomst. Har den skattskyldige haft annan lotterivinst än vinst i sådant penninglotteri eller vid vinstdragning å sådana premieobligationer, som ovan nämnts, till så litet sammanlagt belopp att densamma enligt 19 § icke är skattepliktig, få utgifterna för lottköp eller insatser i lotteri avdragas från realisationsvinst endast i den mån de överstigit lotterivinsten.

3. I punkt — — — annan förvärvskälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 27 mars 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för handelsdepartementet, statsrådet Bergquist, anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om *vissa ändringar i gällande bestämmelser angående beskattning av lotterivinster* och anför därvid följande:

Inledande översikt, ifrågasatta ändringar.

Enligt gällande bestämmelser finns det två former för beskattning av lotterivinst. Antingen utgår en för lotterivinster särskilt anordnad skatt, som uttages på så sätt att viss proportionell andel av vinsten vid dess utlämnande till vinnaren innehålles av lotteriarrangören för att av denne inlevereras direkt till statsverket, eller också utgår skatt i den formen att lotterivinsten — efter avdrag för vederbörliga omkostnader — inräknas i vinnarens övriga inkomst och beskattas i samband med denna.

Beträffande det först angivna beskattningssättet stadgas i förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, sådan den numera lyder, att å vinst i svenskt penninglotteri och å vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer skall, därest vinsten överstiger 25 kronor eller, såvitt angår vinst å halvlott i penninglotteri, 12 kronor 50 öre, till staten erläggas en särskild skatt utgörande 10 procent av vinstens belopp. Skatt skall dock icke utgöras för vinst, som utfallit å lott eller obligation, vilken icke blivit avyttrad, och ej heller för vinst, som ej av vinnaren uttages. Under penninglotteri inbegripes vadhållning, som enligt Kungl. Maj:ts tillstånd anordnas för allmänheten i samband med idrottstävlingar (tippning), dock ej vadhållning medelst totalisator vid hästtävlingar, vilken sistnämnda form av vadhållning sålunda är undantagen från förordningens bestämmelser. Undantagna från dessa äro också enligt meddelade övergångsbestämmelser vinster å premieobligationer, vilka utfärdats före den 1 januari 1929 (1889 och 1893 års teaterobligationer).

Rörande uppbörd och redovisning av den skatt, som utgår enligt den nu angivna förordningen, stadgas däri samt i en särskild kungörelse i äm-

net den 21 december 1928 (nr 486), att lotteriets anordnare eller premieobligationernas utfärdare skall, när vinst utbetalas till vinnaren, innehålla så stort belopp som motsvarar den stadgade skatten å vinsten. Därefter har vinstutbetalaren att inom en månad efter det vinstdragningen ägt rum till generalpoststyrelsen i 2 exemplar ingiva anmälan om dragningen, däri skall lämnas uppgift å sammanlagda beloppet av på avyttrade lotter utfallna vinster om mer än 25 kronor. Samtidigt skall den å dessa vinster belöpande skatten av vinstutbetalaren inbetalas till generalpoststyrelsen, som förser det ena exemplaret av anmälan med enkla beläggingsstämplar till belopp, motsvarande den erlagda skatten, och, sedan stämplarna makulerats, återställer detta exemplar till vederbörande. Skatt skall sålunda inbetalas även för vinst, som eventuellt ej kommer att uttagas. Sådan skatt restitueras emellertid till vinstutbetalaren, om denne till generalpoststyrelsen ingiver ansökan härom i viss föreskriven ordning.

Beträffande annan lotterivinst än sådan, som avses med nu angivna bestämmelser, stadgas i gällande författningar om inkomstskatt, att dylik vinst skall inräknas bland vinnarens skattepliktiga intäkter, såvitt vinsten tillsammans med övriga under beskattningsåret erhållna vinster av samma slag uppgår till minst 100 kronor (eljest föreligger ingen skatteplikt, se 19 § kommunalskattelagen). Vinsten skall därvid upptagas som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet (35 § kommunalskattelagen). Avdrag får göras för utgifter för inköp av lottsedlar i lotteri, varom nu är fråga, därvid dock skall iakttagas, att avdrag endast får göras från intäkter, som bestå av lotterivinster eller realisationsvinster, samt att, om den skattskyldige haft lotterivinster av ifrågavarande slag till mindre sammanlagt belopp än 100 kronor, utgifterna för lottköp få avdragas från realisationsvinst endast i den mån de överstigit lotterivinsterna (36 § kommunalskattelagen med anvisningar). I kontrollsyfte är föreskrivet, att envar, som vid vinstdragning å här i riket utfärdade premieobligationer erhållit vinst, vilken uppgått till minst 1,000 kronor och för vilken icke skall utgöras skatt enligt förordningen den 28 september 1928, nr 376, är skyldig att härom avgiva särskild uppgift, som vid vinstmedlens lyftande skall avlämnas till obligationernas utfärdare för att av denne vidarebefordras till vederbörande taxeringsmyndighet (42 § taxeringsförordningen). Frånsett sistnämnda bestämmelse, som numera har en mycket begränsad räckvidd, då den blott avser 14 vinster om året i de båda teaterobligationslotterierna, finnas inga föreskrifter angående kontroll å att lotterivinster verkligen bliva i vederbörlig ordning deklarerade till beskattning.

Undantagna från den särskilda lotterivinstskatten enligt förordningen den 28 september 1928 äro sålunda alla vinster i varulotterier. Dessa vinster skola i stället — om de under loppet av ett år för samma vinnare uppgå till sammanlagt minst 100 kronor — hos vinnaren beskattas såsom vanlig inkomst.

I detta sammahang må erinras, att enligt gällande förordning om stämpelavgiften lottsedel i varulotteri, som anordnas med Kungl. Maj:ts tillstånd, skall förses med en stämpel av 10 öre för varje lottsedel. Sådan stämpelav-

gift utgår däremot icke för lottsedel i penninglotteri. Före den 1 januari 1939 var förhållandet i sistnämnda avseende ett annat, i det enligt då gällande bestämmelser lottsedel i penninglotteri skulle stämpelbeläggas med 20 öre för varje hel krona av lottsedelns pris.

Vidare må framhållas, att lotteriföretagen såsom sådana äro frikallade från inkomstbeskattning för sin behållning å lotterierna. Beträffande aktiebolaget Tipstjänst och Svenska penninglotteriet aktiebolag framgår detta av direkta bestämmelser i 53 § kommunalskattelagen och 7 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, och beträffande andra förekommande lotteriföretag följer detta av författningarnas allmänna bestämmelser.

I en vid 1941 års riksdag inom första kammaren av herr Velander väckt motion (nr 40) påtalades den olikformighet, som rådde i fråga om beskattning av lotterivinster, i det att skatt å penningvinster under alla förhållanden endast uppginge till 10 procent av vinstens belopp, medan skatten å lika värdefulla vinster i varulotterier (som exempel nämndes vinster bestående av premieobligationer, fastigheter eller automobiler) kunde bliva mångdubbelt större.

I anledning av nämnda motion erinrade 1941 års bevillningsutskott (betänkande nr 16), hurusom t. f. underståthållaren K. G. A. Sandström i sitt samma år avgivna betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder föreslagit, att beskattningen av sådana lotterivinster, där skatten ej redan nu uttages vid källan, skulle utbrytas ur inkomstbeskattningens ram samt att omhänderhavandet av denna beskattning i stället skulle läggas å länsstyrelserna på sätt redan nu är fallet beträffande beskattningen av gåvor. Efter att jämväl ha redogjort för den bristande överensstämmelsen i principerna för beskattning av lotterivinster av olika slag anförde utskottet:

Denna olikformighet i beskattningen medför bl. a. att — — — sådana vinster i varulotterier, som utgöras av premieobligationer, drabbas av väsentligt hårdare beskattning än vinster av motsvarande storlek i penninglotterier. En sådan ordning är icke tillfredsställande och torde för övrigt icke överensstämma med syftet med den särskilda skatten å lotterivinster. Det torde kunna antagas att på sätt hittills varit fallet med premieobligationer jämväl andra därmed likställda obligationer komma att användas såsom vinster i varulotterier. Med hänsyn till det anförda finner utskottet skäl tala för sådan ändring av gällande bestämmelser, att vinster i form av premieobligationer eller därmed jämförbara värdehandlingar böra underkastas beskattning efter i huvudsak samma regler som nu gälla i fråga om vinster i penninglotterier. Utskottet får därför förorda, att denna fråga snarast göres till föremål för utredning samt att därvid beaktas det förhållandet, att vinster av beskaffenhet som ovan berörts ofta icke helt kunna likställas med rena penningvinster. Under de senaste åren hava skattesatserna vid den ordinarie beskattningen måst avsevärt skärpas. Skatteprocenten enligt 1928 års förordning om särskild skatt å vissa lotterivinster har däremot icke ändrats, sedan sistnämnda skatt infördes. Vid den av utskottet nu förordade utredningen finner utskottet önskvärt att jämväl överväges, huruvida icke skäl föreligger, att skatteprocenten enligt nyssnämnda förordning i nuvarande statsfinansiella läge bringas i närmare överensstämmelse med gällande skattesatser vid den ordinarie beskattningen.

Beträffande motionärens förslag i övrigt må framhållas, att enligt gällande bestämmelser kunna även andra slag av vinster i varulotterier än förenämnda stundom drabbas av hårdare beskattning än om reglerna för den särskilda skatten å lotterivinster vore tillämpliga. De vinster, varom nu är fråga, torde emellertid i regel icke uppgå till några mera betydande belopp, och den nuvarande ordningen i fråga om beskattningen av dessa vinster torde därför icke vålla de skattskyldiga samma olägenheter som beträffande sådana vinster, som utgöras av premieobligationer. På grund härav och då frågan om beskattningen av lotterivinster i allmänhet genom det ovan angivna förslaget (Sandströms) är underställd Kungl. Maj:ts prövning, anser sig utskottet icke böra biträda motionärens förslag om en särskild utredning rörande beskattningen av sådana lotterivinster, som endast utgöras av varor.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning angående beskattningen av sådana vinster i varulotterier, som utgöras av premieobligationer eller därmed jämförda värdehandlingar, samt för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, som kunde av utredningen föranledas.

I skrivelse den 17 maj 1941 (nr 234) gjorde riksdagen framställning i enlighet med utskottets hemställan.

I anledning av denna riksdagens skrivelse har inom finansdepartementet utarbetats en den 7 februari 1942 dagtecknad *promemoria angående ifrågasatta ändringar i gällande bestämmelser om beskattningen av lotterivinster*.

I promemorian framhölls att t. f. underståthållaren Sandströms förslag i fråga om beskattning av lotterivinster icke inom den närmaste tiden torde komma att föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida, varefter såsom särskilda spörsmål upptagits till behandling *dels* frågan i vad mån vinster i varulotterier överhuvud taget böra underkastas beskattning jämlikt förordningen den 28 september 1928 om den särskilda lotterivinstskatten och till följd härav frikallas från den vanliga inkomstbeskattningen, *dels ock* frågan om eventuell höjning av skattesatsen för den särskilda lotterivinstskatten.

Den särskilda lotterivinstskattens tillämpning å vinster i varulotterier.

I *promemorian* lämnades till en början en redogörelse för uttalanden, som gjorts i denna fråga under förarbetena till 1928 års förordning om den särskilda skatten (se härom proposition år 1928 nr 213, sid. 211 och följande). Härefter anfördes:

Enligt gällande lotteriförordning få endast mindre lotterier (lotterier, där insatserna icke överstiga ett sammanlagt belopp av 5,000 kronor) anordnas utan tillstånd av Kungl. Maj:t. Vinsterna i dessa mindre lotterier få enligt bestämmelser i samma förordning icke utgöras av värdepapper. I övrigt föreskrives beträffande de föremål, varav vinsterna skola bestå, endast, att varor, vilka användas som vinster, skola — fränsett vinster i de allra minsta

lotterierna, vilkas värde ej får överstiga 5 kronor, eller vinster, som bestå av skänkta föremål — vara frambragta eller tillverkade inom landet samt att, om presentkort förekomma, dessa skola vara så beskaffade, att de möjliggöra förvärfv av dylika varor.

I de lotteritillstånd, som meddelas av Kungl. Maj:t, brukar Kungl. Maj:t, om man bortser från tillstånd till s. k. båtlotterier o. dyl., lämna föreskrifter om lotternas antal, lottpriset, minsta sammanlagda vinstvärdet samt — om lotteriet är av något större omfattning — ungefärliga värdet å högsta vinsten. I fråga om vinsternas beskaffenhet brukar i övrigt angivas, om någon vinst får utgöras av statens premieobligationer eller försvarsobligationer och om någon vinst får utgöras av fastighet (sportstuga eller dylikt). I så fall angives också i allmänhet till vilket antal sådana vinster få förekomma. Någon uppgift om till vilket belopp eller till vilket värde nämnda föremål få ingå bland vinsterna lämnas däremot icke. Vad angår övriga vinster brukar endast föreskrivas, att de skola, i den mån de icke bestå av skänkta föremål, utgöras av för lotteriet direkt från tillverkare inköpta svenska hantverks-, slöjd-, industri- eller konstalster eller ock, dock huvudsakligen beträffande de lägre vinsterna, av presentkort, gällande såsom betalningsmedel hos ett flertal affärer, som huvudsakligen tillhandahålla varor av svensk tillverkning. Beträffande värdet å vinsterna brukar angivas, att detta ej må upptagas högre än gällande detaljhandelspris eller, om detaljhandelspriset ej med bestämdhet kan utrönas, högre än inköpspriset, dock att värdet å hemslöjds- eller hantverksalster liksom å skänkta varor i senare fallet får upptagas till pris, som åsättes efter värdering av opartisk sakkunnig.

I de lotteritillstånd, som Kungl. Maj:t lämnat under åren 1940 och 1941, ha av värdepapper endast tillåtits statens premieobligationer och försvarsobligationer. Därvid har i allmänhet angivits, att en vinst (i några fall 2 och i ett fall 3 vinster) fått utgöras av premieobligationer eller — efter lotteriarrangörens fria val — av premie- eller försvarsobligationer. Vad angår sistnämnda obligationer har dessutom i några under år 1940 lämnade tillstånd givits en allmän föreskrift om att vinster med ett värde av 50 kronor eller däröver må utgöras av sådana obligationer.

En undersökning av vinstförteckningarna för de största under åren 1940 och 1941 av Kungl. Maj:t medgivna varulotterierna (19 olika företag) visar, att de högsta vinsterna i dessa genomgående utgjorts av statens premieobligationer. Återstående större vinster ha oftast utgjorts av en sportstuga, en villa eller dylikt, merendels jämte tomt, därvid platsen för tomten ofta fått väljas av vinnaren. Presentkort för inköp i en eller flera affärer ha förekommit i stor utsträckning både bland de större och bland de mindre vinsterna. Övriga vinster ha huvudsakligen utgjorts av försvarsobligationer (i lotterierna under 1941 dock endast i ringa utsträckning), möbler, husgerådssaker och sportartiklar såsom cyklar, skidor m. m. Automobile, motorcyklar och motorbåtar, som tidigare i stor utsträckning torde ha förekommit bland de större vinsterna, saknas av förklarliga skäl så gott som helt i de undersökta vinstlistorna.

I de lotterier, som anordnas utan tillstånd av Kungl. Maj:t, torde vinsterna merendels utgöras av klädespersedlar, husgerådssaker och dylika föremål. I ett flertal fall har emellertid Kungl. Maj:t under 1940 och 1941 medgivit rödakorsföreningar, luftskyddsföreningar m. fl. rätt att vid dylika lotterier använda försvarsobligationer som vinster. Dessa medgivanden synas dock vart för sig ha avsett ganska små belopp, och sammanlagt torde värdet av de i enlighet härmed utlottade vinsterna endast röra sig om några tusen kronor.

Angående möjligheterna för genomförande av den särskilda skatten beträffande vinster i varulotterier anfördes härefter i promemorian:

En nödvändig förutsättning för tillämpning av bestämmelserna om den särskilda lotterivinstskatten å vinster i varulotterier torde få anses vara, att vinsterna utgöras antingen av föremål, som äro lätta att realisera i allmänna marknaden och vilkas omedelbara saluvärden sålunda utan svårighet kunna fastställas, eller också av föremål, som — oavsett de åtgärder, som kunna komma att föreskrivas för beskattningen — undergått eller komma att undergå en officiell värdering av något slag. Det synes därför utan vidare vara klart, att det icke kan ifrågakomma att belägga vinster, som bestå av exempelvis en segelbåt i ett båtloteri eller ett konstverk i ett konstlotteri, med den ifrågavarande skatten, och detsamma torde gälla även för vinster, som utgöras av klädespersedlar, husgerådssaker, sportartiklar och dylikt. Däremot synas vinster, som utgöras av värdepapper, lämpa sig väl för skatten, såvitt värdepapperen äro börsnoterade. Slutligen skulle man kunna tänka sig beskattningens genomförande även beträffande vinster, bestående av presentkort eller fastigheter.

Vad då först angår vinster, som utgöras av börsnoterade värdepapper, är det ju lätt att fastställa det omedelbara saluvärdet på en sådan vinst, och det är ju ingen orättvisa mot vinnaren att beräkna skatten på detta värde, eftersom han omedelbart kan förvandla vinsten i reda pengar till belopp, motsvarande samma värde. Detta medför också, att det icke behöver uppstå några komplikationer vid skatteuppbörden, i det lotteriarrangören, om vinnaren icke kan eller vill betala skatten kontant, kan innehålla och utan större besvär låta försälja så stor del av vinsten, att köpeskillingen täcker skatten.

Beträffande vinster, som utgöras av presentkort, torde dylika vinster kunna sägas ha ett saluvärde, motsvarande det angivna priset på presentkortet, under förutsättning att dessa icke äro utställda på alltför stora belopp samt gälla för inköp i ett flertal affärer. Emellertid har det visat sig vid undersökningen av vinstlistorna för de större varulotterierna, att presentkort eller anvisningar på 1,000 kronor och mera ingå bland vinsterna, och vidare att dessa ofta gälla för inköp i en enda affär eller t. o. m. för inköp av endast visst slag av varor i en enda affär. I dylika fall torde det vara svårt att avyttra presentkortet utan reducering av priset under det belopp, varå de lyda. Härtill komma svårigheter vid uppbörden. Då man icke gärna kan ålägga lotteriarrangören skyldighet att för skattens uttagande låta försälja vinsten eller erforderlig del därav, återstår endast att lita till att vinnaren betalar skatten kontant, då han lyfter vinsten. Den situationen kan ju emellertid uppstå, att vinnaren icke förmår erlægga det mot skatten svarande beloppet. Ur vinnarens synpunkt skulle detta innebära, att han helt enkelt icke kunde lösa ut sin vinst. Även om man kunde antaga, att en vinnare i dylikt fall alltid skulle kunna anskaffa det erforderliga beloppet genom att avyttra vinsträtten, skulle arrangemanget ändå icke vara tillfredsställande, eftersom avyttringen under sådana förhållanden säkerligen ofta finge ske till betydligt underpris.

Vad angår vinster, som utgöras av fastigheter, så vore ju anledningen till att man skulle belägga just en sådan vinst med den särskilda skatten att man kan använda sig av fastighetens taxeringsvärde som grundval för skatteberäkningen. Emellertid försvåras detta av att en dylik vinst vid utlämnandet i allmänhet endast torde bestå av en anvisning på en monteringsfärdig byggnad jämte visst kontant belopp för inköp av tomt och uppmonteringen samt att den fastighet, som vinsten motsvarar, därför först efter en längre tid föreligger i sådant skick, att den kan bliva föremål för fastighetstaxering. Härtill komma alla de olägenheter, vilka ovan angivits gälla för uppbörden av skatt, som påförts vinster bestående av presentkort.

Den särskilda lotterivinstbeskattningen torde sålunda i den form vari den för närvarande föreligger icke lämpa sig för andra vinster i varulotterier än sådana, som utgöras av börsnoterade värdepapper. Å andra sidan synas alla dylika vinster lika lämpade för skatten, och någon anledning att inskränka tillämpningen av densamma till endast vissa vinster av detta slag, t. ex. till sådana som bestå av premieobligationer eller försvarsobligationer, synes därför — om Kungl. Maj:t skulle komma att tillåta användning av andra börsnoterade värdepapper som vinster — icke förefinnas.

Sedan i promemorian sålunda fastslagits, att den särskilda skatten borde tillämpas jämväl å vinster, bestående av börsnoterade värdepapper, framhölls däri, att denna utvidgning av skattens tillämpningsområde lämpligast syntes kunna ske genom att i 1 § 1 mom. första stycket förordningen den 28 september 1928, nr 376, angåves, att den särskilda skatten skulle utgå jämväl för sådan vinst i varulotteri, som utgjordes av värdepapper, noterade å svensk börs, ävensom att det värde å vinsten, efter vilket skatten vore att beräkna, skulle bestämmas efter vederbörande värdepappers notering den dag, då vinsten bleve för vinnaren tillgänglig för lyftning, eller, om värdepapper av ifrågavarande slag icke noterades denna dag (premieobligationer vore t. ex. föremål för dragning), efter noteringen närmast föregående dag, då sådan förekommit. Beträffande tolkningen av de sålunda ifrågasatta föreskrifterna om värderingen erinrades om att beteckningen börsnoterat värde förekomme i 10 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, som handlade om beräkning av tillgångsvärden vid förmögenhetsbeskattningen, och att beteckningen i praxis ansetts avse värdet enligt betalkursen, om avslut i vederbörande papper förekommit å börsen, men eljest värdet enligt köpkursen för papperet.

Angående erforderliga ändringar i kommunalskattelagen anfördes:

I 19 § stadgas, att till skattepliktig inkomst icke skall räknas vinst i lotteri av den beskaffenhet, att för vinster i lotteriet skall erläggas särskild skatt. Därigenom undgå för närvarande alla vinster i dylikt lotteri och sålunda även t. ex. de icke skattepliktiga 25-kronorsvinsterna i svenska penninglotteriet inkomstbeskattning. Så generös kan man icke gärna vara, när det gäller vinster i de här avsedda varulotterierna, vilket föranleder, att ifrågavarande § måste i viss mån omredigeras. Även p. 2 av anvisningarna till 19 § behöver skrivas om. Enligt p. 2 av anvisningarna till 36 § är avdrag medgivet för alla utgifter för inköp av lottsedlar, dock med undantag för lottsedlar i lotteri av den beskaffenhet att för vinst i detsamma skall erläggas särskild skatt. Om denna bestämmelse finge kvarstå oförändrad, skulle detta innebära, att alla utgifter för lottsedlar i varulotterier med någon värdepappersvinst bleve undantagna från avdragsrätten. Att vägra avdrag för alla dylika utgifter vore ju emellertid icke konsekvent. Å andra sidan fordrar konsekvensen egentligen, att man icke medgiver avdrag för kostnad för lottsedel, varå en värdepappersvinst i varulotteri utfallit. Huruvida kostnaden för just en sådan lott är avdragsgill eller ej, synes dock ur beskattningssynpunkt vara av så ringa betydelse, att det icke lönar sig att meddela särskilda bestämmelser för detta fall. Avdrag synes sålunda som hittills böra medgivas för alla utgifter för lottsedlar i varulotterier, vilket i sin tur innebär, att endast utgifter för lottsedlar i svenskt penninglotteri böra vara undantagna från avdragsrätten.

Bestämmelserna om avdrag för utgifter för inköp av lottsedlar gälla givet-

vis även beträffande avdrag för andra insatser i lotteri, t. ex. insatser vid tippning. Då detta ej direkt framgår av författningstexten i dess nuvarande lydelse, synes ett förtydligande härutinnan böra ske.

Vid promemorian funnos fogade författningsutkast, vilka torde få såsom *bilaga* fogas vid dagens statsrådsprotokoll.

I promemorian förutsattes, att vissa ändringar jämväl skulle ske i kungörelsen den 21 december 1928 (nr 486) om uppbörd och redovisning av särskild skatt å vissa lotterivinster samt i deklarationsformulär nr 3 a.

Härefter anmärktes i promemorian, att med den föreslagna anordningen följde, att till viss vinst hörande värdepapper alltid borde förekomma i sådana valörer att den vinnaren tillkommande andelen av vinsten kunde jämnt avdelas och att Kungl. Maj:t därför vid meddelande av lotteritillstånd i framtiden borde föreskriva icke blott hur många vinster, som finge bestå av värdepapper, utan även att dylika vinster skulle vara så beskaffade, att vinnarens andel kunde utlämnas endast i sådana (t. ex. med en skattesats av 20 procent, som i promemorian senare föreslås, att antalet till viss vinst hörande premieobligationer skulle vara jämnt delbart med 5). Vidare framhölls, att något tillstånd till arrangörer av mindre lotterier att såsom vinster använda försvarsobligationer eller dylikt efter genomförande av de föreslagna bestämmelserna icke borde ifrågakomma.

Vad angår den praktiska betydelsen av den föreslagna ändringen i bestämmelserna om beskattningen av värdepappersvinster hade enligt promemorian en approximativ beräkning givit vid handen, att premieobligationsvinsterna i de år 1940 medgivna lotterierna uppgått till ett värde av något över 500,000 kronor och i de år 1941 medgivna till ett värde av något över 600,000 kronor samt att motsvarande siffror beträffande försvarsobligationer vore för vissa större lotterier (någon beräkning rörande förekomsten av sådana i samtliga medgivna lotterier hade ej kunnat göras) omkring 100,000 kronor respektive några hundra kronor. För att giva en föreställning om proportionen mellan värdet å värdepappersvinster samt värdet å övriga vinster i varulotterierna uppgavs slutligen, att de i lotteritillstånden nämnda båda år föreskrivna minsta värden, som vinsterna i respektive lotterier skulle besitta, för vardera året utgjort sammanlagt omkring 3,000,000 kronor.

Över författningsutkasten och promemorian ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, fullmäktige i riksgäldskontoret, överståthållarämbetet ävensom länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län. Överståthållarämbetet har vid sitt utlåtande fogat infordrade yttranden från taxeringsintendenten vid ämbetet samt Svenska penninglotteriet aktiebolag och aktiebolaget Tipstjänst.

Kammarrätten har i huvudsak intet att erinra mot de ifrågasatta författningsändringarna men anmärker beträffande de föreslagna bestämmelserna om värderingen av vinsterna i och för skattepåföringen, att dessa bestämmelser skulle kunna medföra tveksamhet vid tillämpningen, då *dels* kursen å ett värdepapper kunde växla under en och samma börsdag och *dels* kurs-

sättningen i vissa fall kunde vara beroende av särskilda omständigheter, såsom huruvida ett avslut i premieobligationer avsett ett större antal i nummerföljd (t. ex. en hel serie) eller endast enstaka nummer m. m. En fast beräkningsgrund skulle erhållas därest vinstvärdet beräknades efter kostnaden för inköp av de värdepapper, som överlämnades till vinnaren. Ett sådant beräknings sätt förutsatte emellertid, att de värdepapper, som skulle utgivas till vinnaren, verkligen inköptes före utgången av tiden för skattens erläggande.

Statskontoret anför:

Statskontoret delar den i promemorian uttalade uppfattningen, att den särskilda lotterivinstbeskattningen i den form den för närvarande föreligger icke torde lämpa sig för vinster, som bestå av fastigheter, presentkort eller varor av ett eller annat slag. Men ämbetsverket måste även finna det tveksamt, om denna beskattningsform kan användas i fråga om vinster, som utgöras av värdepapper. I varje fall synes det uteslutet, att anordnaren av lotteri skulle — såsom i promemorian förutsatts — kunna underlåta att inköpa och tillhandahålla vinnaren värdepapper till hela det i vinstförteckningen angivna nominella beloppet. Vinnaren torde alltid hava ett berättigat anspråk på att utfå hela sin vinst i värdepapper och kan även hava ett direkt intresse härav, vilket torde framgå av följande exempel.

Ett visst värdepapper, som till ett nominellt belopp av 10,000 kronor utgör vinst i ett lotteri, är första vinstutdelningsdagen börsnoterat till sitt nominella värde, men någon månad senare, då vinnaren inställer sig för att lyfta sin vinst, har kursen å värdepapperet i fråga stigit till 110. Enligt promemorian skulle anordnaren av lotteriet — vid en skattesats av 20 procent — i ett dylikt fall endast hava inköpt värdepapper till ett belopp av 8,000 kronor, medan återstående 2,000 kronor innehållits för att i sinom tid inlevereras till statsverket såsom skatt. De värdepapper, som erbjudas vinnaren, äro således å lyftningsdagen värda 8,800 kronor. Han har dock uppenbarligen skäl att fordra att — mot erläggande av skattebeloppet, 2,000 kronor — utfå hela den utfästa vinsten av värdepapper å nominellt 10,000 kronor, vilka å lyftningsdagen representera ett värde av 11,000 kronor.

Emellertid uppstå svårigheter även för det fall, att lotteriarrangören kan erbjuda vinnaren hela den utfästa vinsten i värdepapper. Saknar vinnaren förmåga att erlagga skatten kontant, bör nämligen arrangören icke äga innehålla mer av värdepapperen än som efter börsnoteringen å lyftningsdagen svarar mot skatten, vilken i ovan anförda exempel skulle utgöra värdepapper till ett nominellt belopp av 1,818 kronor 18 öre. Att undvika denna svårighet genom att till utgångspunkt vid beskattningen taga värdepapperets värde den dag, då vinsten verkligen lyftes, synes även kunna leda till föga önskvärda konsekvenser.

Den särskilda lotterivinstbeskattningen torde sålunda svårigen i oförändrad form kunna användas på andra vinster än penningvinster.

Statskontoret vill emellertid ifrågasätta, huruvida icke den skattekraft, som förefinnes hos spelarna och framförallt vinnarna i ett varulotteri, skulle kunna utnyttjas genom en beskattning efter i stort sett följande linjer.

Tillstånd av länsstyrelse eller — då insatssumman överstiger 5,000 kronor — av Kungl. Maj:t uppställes såsom villkor för anordnande av lotteri med vinster av högre värde än 100 kronor. Vidare föreskrives, att vid ansökan om dylikt tillstånd skall fogas preliminär vinstförteckning med angivande, bland annat, dels av hela det för vinster avsedda beloppet dels ock av det belopp, som tänkts tagas i anspråk för vinster, värda över 100 kronor. Beviljas till-

stånd till lotteriet, meddelas samtidigt beslut, varigenom båda dessa belopp fastställas efter avdrag av förslagsvis 20 procent av det för sistnämnda vinster avsedda beloppet. Samtidigt ålägges anordnaren av lotteriet att inom viss angiven tid till statsverket inbetala det belopp, vilket sålunda avdragits. Uppbörd och redovisning torde kunna verkställas på ungefär samma sätt, som för närvarande tillämpas beträffande den särskilda lotterivinstskatten. Rätt till restitution för det fall, att vinst utfaller å icke försåld lott, eller om vinst icke lyftes, synes ej erforderlig.

Statskontoret framhåller, att vid genomförande av dess sålunda angivna förslag vid den vanliga inkomstbeskattningen torde kunna bortses från alla vinster i lotterier och därmed jämförliga spel med undantag för vinster å vadhallning medelst totalisator vid hästtävlingar. Härutinnan erinrar statskontoret, att överståthållarämbetet i utlåtande över en i december 1934 inom finansdepartementet utarbetad promemoria angående beskattning av tipsvinster (se proposition år 1935 nr 43, sid. 12) föreslagit, att även totalisatorvinster skulle frikallas från vanlig inkomstbeskattning samt att ersättning för den skatteförlust det allmänna härigenom kunde anses lida skulle uttagas genom inflytande vadhallningsmedel, förslagsvis med 5 procent av insatsernas sammanlagda belopp. Statskontoret anser sig böra förordna ett genomförande av detta förslag.

Överståthållarämbetet är av den uppfattningen, att den särskilda lotterivinstskatten i sin nuvarande form svårigen låter sig genomföras för andra vinster i varulotterier än sådana, som bestå av värdepapper. Ämbetet förordar emellertid en anordning liknande den, som föreslagits av statskontoret. Ämbetet ifrågasätter sålunda, att saken skulle ordnas på sådant sätt att lotteriets arrangör redan i samband med inköp av respektive vinster — oavsett om de bestode av värdepapper eller andra varor — skulle avsätta viss procent av det då beräknade värdet till skatt, d. v. s. att det sammanlagda vinstvärdet från början skulle beräknas med en mot skatteavdraget svarande reduktion. Av det avsatta skattebeloppet skulle arrangören vara skyldig redovisa så stor del som svarade mot antalet försålda lotter i förhållande till hela antalet lotter i vederbörande lotteri. Någon hänsyn till om vinsterna uttoges eller ej behövde då icke tagas. Lottdragningen, kunde ju utfalla jämförelsevis ojämnt, men i det långa loppet skedde en utjämning i detta avseende. Med detta arrangemang, som borde bliva enkelt i tillämpningen, vunne man vissa fördelar utöver den som låge i ett enhetligt system för beskattningens anordnande. Sålunda bleve alla vinster endast föremål för statlig beskattning, ej som nu i vissa fall statlig och i andra fall såväl kommunal som statlig, vilket sistnämnda måste betraktas såsom mindre rationellt. Vidare skulle icke, såsom hittills säkerligen ofta varit fallet på grund av underlåtet fullgörande av deklarationsskyldigheten, någon del av vinsterna undgå beskattning. Slutligen hade man att räkna med vinstens värde allenast vid en tidpunkt, under det att — såvitt anginge värdepapper — med det i promemorian föreslagna systemet skatten skulle beräknas efter värdet vid en viss tidpunkt, medan realisation av

det innehållna värdepapperet eller de innehållna värdepapperen kunde komma att ske till ett vid en senare tidpunkt gällande värde, som tilläventyrs på grund av ändrad notering vore endera högre eller lägre än det förstnämnda.

Om den väg, som sålunda föreslagits av överståthållarämbetet, skulle befinnas icke vara framkomlig, tillstyrker ämbetet i allt fall en uträkning av den särskilda skattens tillämpningsområde i överensstämmelse med det i promemorian framlagda förslaget.

I *övriga yttranden* ha inga erinringar riktats mot de i promemorian framförda synpunkterna i nu förevarande del.

Såsom bevillningsutskottet vid 1941 års riksdag framhöll torde det vara *Departements-*
chefen. önskvärt, att sådana vinster i varulotterier som utgöras av premieobligationer eller därmed jämställda värdehandlingar underkastas beskattning efter i huvudsak samma regler som nu gälla i fråga om vinster i penninglotterier. Förslag till härför erforderliga lagstiftningsåtgärder har framlagts i den inom finansdepartementet upprättade promemorian. Enligt förslaget skall skatt med viss procent utgå å sådan vinst i här i riket anordnat varulotteri, som utgöres av värdepapper, noterade å svensk börs. Det föreslås vidare, att vinstens belopp skall beräknas efter de i vinsten ingående värdepapperens notering den dag, då vinsten blir tillgänglig för lyftning, eller, om värdepapper av detta slag icke då noteras, efter närmast föregående notering, ävensom att vid utbetalningen av vinsten skall innehållas så stor del av densamma som motsvarar skatten. En förutsättning för förslagens genomförande har i promemorian angivits vara, att värdepappersvinsterna hädanefter komma att bestå av ett sådant antal värdepapper som möjliggör ett dylikt innehållande. Förslaget innebär slutligen, att någon inkomstskatt för dylika lotterivinster icke längre skall förekomma.

Förslaget har härutinnan avstyrkts allenast av statskontoret, som uttalat tvekan rörande möjligheten att i fråga om värdepapper använda en dylik beskattningsform och i varje fall funnit det uteslutet att anordnaren av ett lotteri skulle kunna underlåta att tillhandahålla vinnaren värdepapper till hela det i vinstförteckningen angivna nominella beloppet. I anledning härav må understrykas, att enligt förslaget vid utbetalningen av vinsten skall innehållas så stor del av densamma som motsvarar skatten, varjämte må tilläggas att, enligt vad jag inhämtat, nu ifrågavarande vinster regelmässigt pläga avse obligationer till ett visst värde, icke till ett visst nominellt belopp. Något hinder för en anordning i huvudsaklig överensstämmelse med promemorieförslaget synes därför icke föreligga, under förutsättning dock att vinsterna kunna uppdelas på ett för beskattningen lämpligt sätt. Till denna fråga återkommer jag senare.

Statskontoret och överståthållarämbetet ha ifrågasatt, huruvida icke i stället den nuvarande inkomstbeskattningen beträffande vinster i varulotterier borde ersättas med en skyldighet för lotteriarrangörerna att direkt till statsverket inleverera ett i förhållande till värdet av vinsterna eller vissa av

dem bestämt belopp. En sådan anordning skulle enligt min uppfattning få ungefär samma verkningar som om det ålades lotteriarrangörerna att till statsverket inbetala viss del av vad som influtit för försålda lotter, d. v. s. som en stämpelavgift på lottsedlarna. Frågan om ordnandet av beskattningen av lotterivinster så att skatten enbart komme att utgå i form av dylik stämpelavgift har — närmast med tanke på vinster i penninglotterier — tidigare varit föremål för övervägande men då ansetts böra avskrivas. De skäl, som därvid anförts mot beskattningens ordnande på detta sätt, anser jag med samma styrka tala emot det av statskontoret och överståthållarämbetet nu framförda förslaget.

Jag vill alltså förorda, att beskattningen anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med promemoriaförslaget.

Kammarrättens erinringar mot de i promemorian föreslagna reglerna om värderingen av vinsterna för skattepåföringen synas böra föranleda, att dessa regler helt uteslutas ur förslaget. De torde nämligen icke vara nödvändiga. För närvarande utgöras förekommande värdepappersvinster huvudsakligen av statens premieobligationer. Enligt vad jag inhämtat brukar det i de flesta lotterier med dylika vinster tillgå så att lotteriarrangören icke inköper obligationerna förrän efter dragningen, ibland för övrigt icke förrän vinnaren anmäler sig för att lyfta vinsten. Härvid inköpas obligationer för ett belopp motsvarande värdet å vinsten enligt vinstförteckningen, och antalet obligationer, som komma att ingå i vinsten, blir sålunda beroende av noteringen den dag inköpet sker. Skulle beloppet icke jämnt svara mot visst antal obligationer — vid en vinst å 10,000 kronor kunna obligationerna för exakt detta belopp vid inköp å börsen en viss dag icke erhållas utan det mot vinstbeloppet närmast svarande antalet obligationer betingar t. ex. endast ett pris av 9,980 kronor — inköpes ytterligare en obligation eller också fylls vinstsumman på annat sätt, i det angivna exemplet kanske med ett presentkort på 20 kronor. Då de värdepappersvinster, som utlämnas till vinnarna, sålunda åtminstone i de allra flesta fall komma att hava ett värde, som uppgår till praktiskt taget samma belopp som det i vinstförteckningen för respektive vinst angivna beloppet, synes skatten kunna beräknas på sistnämnda belopp. Detta innebär, att om i ett lotteri förekommer en värdepappersvinst å 10,000 kronor, skatten med en skattesats av exempelvis 20 procent alltid skall utgöra 2,000 kronor. Inköp och utlämning av vinster kunna efter skattens genomförande ske i samma former som hittills. Den enda skillnaden blir att i stället för att hittills fått inköpas och tillhandahållas obligationer för ett noterat värde inköpsdagen av (ungefär) 10,000 kronor härefter få inköpas och utlämnas obligationer till ett noterat värde av (ungefär) 8,000 kronor. Tillämpningen av bestämmelserna om den särskilda skatten på värdepappersvinster torde med en sådan metod för skatteberäkningen i praktiken bliva mycket enkel. Jag förutsätter därvid att, såsom i promemorian framhållits, Kungl. Maj:t vid meddelande av lotteritillstånd föreskriver villkor som möjliggöra en beskattning enligt nu

angivna riktlinjer. Vinster motsvarande värdet av allenast en eller annan obligation av lägsta valör skulle alltså icke vidare kunna ifrågakomma.

De med anledning av beskattningen av värdepappersvinster i promemorian föreslagna övriga författningsändringarna synas jämväl i andra hänseenden böra bliva föremål för vissa jämkningar. Sålunda torde kravet på att de i vinsten ingående värdepapperen skola vara börsnoterade icke behöva upprätthållas. Därigenom möjliggöres att såsom vinst upptaga försvarsobligationer även under teckningstiden. Enligt gängse terminologi omfattar begreppet »varuloteri» icke tombola. Enär även tombolavinster understundom utgöras av värdepapper, bör därför till undvikande av missförstånd uttrycket »varuloteri» icke användas i författningstexten. I denna synas slutligen vissa justeringar av formell art böra vidtagas.

Höjning av skattesatsen för den särskilda lotterivinstskatten.

Den särskilda lotterivinstskatten har alltsedan tillkomsten av 1928 års förordning utgått med 10 procent av vinstens belopp.

1924 års skatteberedning, som erhållit i uppdrag att före 1928 års riksdag verkställa utredning rörande den form, i vilken den särskilda lotterivinstbeskattningen borde genomföras, föreslog (se proposition år 1928 nr 213, sid. 217) en skatt med graderad skala så att den komme att utgöra, om vinsten understeg 50 kronor, 4 procent, om vinsten uppginge till 50 kronor men icke till 100 kronor, 8 procent, och, om vinsten utgjorde minst 100 kronor, 10 procent av vinstens belopp. Skatteberedningen framhöll därvid bland annat:

Den verksamhet, som utövades av spelarna på ett lotteri, vore icke inkomstbringande för dem, betraktade såsom en helhet, utan måste tvärtom i regel för dem medföra förlust. Ur de av spelarna tillskjutna beloppen skulle betalas stämpel till staten, omkostnader för lotteriet samt vinst för anordnaren, och blott vad därefter återstode komme tillbaka till spelarna i form av vinster. Av de samlade insatserna, inberäknat stämpel, uti en dragning i det svenska penninglotteriet enligt vid denna tid tillämpad spelplan eller 2,400,000 kronor återfinge sålunda spelarna blott 1,530,000 kronor eller 63.75 procent. Lotterispelarna torde också i viss utsträckning hava klart för sig, att lotterispel vore en dålig inkomstkälla, och särskilt i fråga om mindre tombolor, fiskdammar och dylikt torde spelarna se lotterispelet ur välgörenhetssynpunkt. Beträffande penninglotterier och även större varulotterier torde allmänheten däremot mera anlägga vinstsynpunkten, under det att välgörenhetssynpunkten vore av underordnad betydelse. Det sagda gällde dock icke det lotterispel, som premieobligationerna inbegrepe. Här vore det icke av spelarna gjorda insatser, som fördelades mellan spelarna i form av vinster, utan i stället utgjorde vinsterna ersättning för den ränta, som obligationernas utfärdare eljest skulle haft att erlægga för det upplånade kapitalet, och samtliga obligationsinnehavare, betraktade såsom en helhet, gjorde alltså en vinst, ehuru vinsten tillfölle blott vissa av dem i stället för att, såsom fallet skulle varit med vanlig ränta, fördelas på alla obligationsinnehavare. Även om spelandet på vanliga lotterier — i viss motsats till premieobligationslotterier —

ej vore att anse såsom en förvärvsverksamhet i vanlig mening utan endast vore en fördelning mellan vissa av slumpen utsedda spelare av ett belopp, som hopsamlats från samtliga, så vore emellertid därmed icke sagt, att en beskattning av lotterivinst vore omotiverad. För vinnaren vore obestriddligen vinsten att betrakta såsom resultatet av en spekulation. I själva verket torde kunna göras gällande, att lotterivinst lämpade sig väl för beskattning i en eller annan form. Just dess karaktär av ren lyckovinst syntes göra, att vinnaren icke kände skatten så hårt, och det skulle troligen för den allmänna föreställningen förefalla oförklarligt, om lotterivinst undginge beskattning, under det att intäkter av annan art underkastades en, ofta mycket hård, beskattning.

I sammanhang med en därefter företagen undersökning av möjligheten att införa den ifrågasatta skatten på olika slags lotterivinster anförde skatteberedningen.

Vad därvid först angår vinster i det svenska penninglotteriet skulle kunna göras gällande, att dessa redan äro underkastade en särbeskattning, nämligen genom stämpeln å lottsedlarna. På grund av denna stämpelskatt kommer en mindre del av insatserna att tillfalla spelarna än vad som skulle varit fallet, om stämpelskatten icke funnits och insatserna dock varit lika stora. Vill man frikalla lotterivinst från inkomstbeskattning och i stället uttaga samma skattebelopp på annan väg, skulle detta då enklast kunna ske genom en lämpligt avvägd höjning av stämpelskatten. Att gå denna väg synes dock icke vara att tillråda. Genom en beskattning av lotterivinster vill man träffa de särskilda vinnarna, och detta sker nu genom inkomstbeskattningen. Genom en höjning av lottsedelsstämpeln skulle man väl kunna träffa *lotterispelarna såsom en helhet* med samma skatt som vid inkomstbeskattning av vinsterna, men däremot får man ingen som helst garanti för att skatten kommer att träffa just *vinnarna*. Det är snarare troligt, att även efter en förhöjning av stämpelskatten samma vinstfördelning som nu skulle bibehållas och att skatten alltså skulle träffa alla lottköpare och icke blott vinnarna; resultatet av reformen skulle blott bliva, att man befriade vinnarna från den nuvarande inkomstbeskattningen på bekostnad huvudsakligen av de lottköpare, som icke erhållit någon vinst. Blott en ringa del av skatten skulle bäras av vinnarna och icke ens denna andel skulle fördelas i förhållande till respektive vinsters storlek, utan i stället i förhållande till antalet inköpta lottsedlar. Vid införandet av den nuvarande stämpeln å lottsedlar var det — — — ej heller avsikten att med skatten träffa vinnarna utan lottköparna.

Skattesatsen för vinster i penninglotteriet borde enligt skatteberedningens mening bestämmas så, att den ungefärligen motsvarade vad vinnarna skulle haft att i genomsnitt erlägga i stats- och kommunalskatt för sina vinster, därest dessa tagits till taxering i vanlig ordning. Härvid hade man att taga hänsyn till att den ojämförligt största delen av spelarna och alltså även av vinnarna torde vara att finna bland personer med relativt obetydlig annan inkomst och att i följd härav progression i regel förekomme blott i fråga om de högre vinsterna. Därjämte borde skattesatsen icke sättas alltför hög för att icke försvåra konkurrensen med de utländska lotterierna. Med hänsyn till de nu anmärkta förhållandena torde en skattesats motsvarande 10 procent av vinstbeloppet kunna anses lämpligt avvägd. Denna skattesats erbjöde

jämväl obestridliga fördelar därutinnan, att den medförde minsta svårigheten vid skattens uträknande och att man vid vinsternas utbetalande icke behövde röra sig med alltför ojämna belopp.

Som skäl för den föreslagna skattedegressionen beträffande de lägsta vinsterna anförde skatteberedningen:

Sammanlagda antalet vinster uti en dragning i penninglotteriet utgör för närvarande 16,307 stycken och därav äro 2,300 å 100 kronor, 6,000 å 50 kronor och 7,000 å 25 kronor. Vid den nuvarande inkomstbeskattningen av lotterivinster äger man under alla förhållanden avdraga kostnaden för inköp av lotten i fråga (större avdrag äro tänkbara) och alltså skulle återstå att beskatta 88 kronor av en vinst på 100 kronor, 38 kronor av en vinst på 50 kronor och 13 kronor av en vinst på 25 kronor. Det kan vid dylikt förhållande anses obilligt, att man efter införande av den nya skatteformen skulle hava att erlægga 10 procent å vinstens hela belopp eller vid en vinst å 100 kronor ett belopp av 10 kronor, motsvarande 11.4 procent å nettovinsten, 88 kronor, vid en vinst å 50 kronor ett belopp av 5 kronor, motsvarande 13.2 procent å nettovinsten, 38 kronor, och vid en vinst å 25 kronor ett belopp av 2 kronor 50 öre, motsvarande 19.2 procent av nettovinsten, 13 kronor. Vid vinster å 100 kronor och därutöver torde man dock kunna bortse från denna oegentlighet, men däremot torde det vara svårare att göra det vid lägre vinster, speciellt vid vinsterna å 25 kronor. För att få rättvisa och dock icke behöva röra sig med alltför ojämna tal borde skatten för en vinst å 50 kronor utgöra 4 kronor eller 8 procent och för en vinst å 25 kronor utgöra 1 krona eller möjligen 1 krona 50 öre, motsvarande respektive 4 och 6 procent å vinstbeloppet. Olägenheterna av dylika särskilda procentsatser för de lägre vinsterna torde icke bliva av större betydelse.

Därefter behandlade skatteberedningen vissa andra lotterivinster och anförde därvid bl. a., att beträffande vinster å statens premieobligationer förhållandena i stort sett vore likartade med vad som gällde för vinster i penninglotteriet.

Vid framläggande till 1928 års riksdag av förslag till bestämmelser om den särskilda lotterivinstskatten (proposition nr 213, sid. 236 och 240 samt proposition nr 221, sid. 4) ansåg departementschefen de av skatteberedningen åberopade skälen för skattedegression äga full giltighet endast beträffande mycket små vinster eller för det svenska penninglotteriets del vinsterna om 25 kronor. Han föreslog därför, att skattefrihet skulle medgivas för vinster om högst 25 kronor, men att för alla övriga vinster skulle utgå skatt efter en och samma procentsats. Den av skatteberedningen föreslagna generella skattesatsen av 10 procent fann departementschefen vara väl avvägd och erbjuda fördelar ur rent teknisk synpunkt. I enlighet härmed hade Kungl. Maj:ts förslag avfattats.

1928 års riksdags särskilda utskott (utlåtande nr 1, sid. 40) lämnade Kungl. Maj:ts förslag i denna del utan erinran. Utskottet framhöll, att vid skattesatsernas bedömande borde ihåggkommas, att lotterierna redan beskattades med 20 procent stämpelskatt och att vid dylikt förhållande en skattesats av 10 procent på vinsten ej torde få anses för liten. Det borde ock uppmärksammas, att genom en alltför hög vinstbeskattning de utländska lotterierna

— vilkas vinster inkomstbeskattades men utan möjlighet till kontroll å vinsterna — torde komma att bli va alltför förmånligt ställda i konkurrensen med de svenska.

Under förarbetena till år 1935 vidtagna ändringar i bestämmelserna om den särskilda lotterivinstskatten, varigenom dessa blevo tillämpliga även å s. k. tippningsvinster, upptogs till behandling frågan, huruvida den särskilda skatten å sådana vinster också skulle utgå med 10 procent eller om en skärpt skattesats borde tillämpas i avseende å dem. I den förut nämnda inom finansdepartementet i december 1934 utarbetade promemorian uttalades med hänsyn till vissa anförda synpunkter den uppfattningen, att skattesatsen för tippningsvinster borde bestämmas till 20 procent. I den vid 1935 års riksdag i ämnet avgivna propositionen, nr 43, anslöt jag mig till den meningen, att det vore lämpligast att ha samma skattesats för de olika slagen av lotterivinster, men förklarade mig å andra sidan icke kunna bortse från att en skattesats å 10 procent dåmera vore väl låg för att någorlunda motsvara den genomsnittliga vanliga inkomstbeskattningen till stat och kommun. En höjning av skattesatsen i fråga om alla slagen av lotterivinster ansåg jag därför böra övervägas, och därvid syntes även böra beaktas ett av överståthållarämbetet framfört förslag om differentiering av skattesatsen. Då jag emellertid icke vid detta tillfälle var beredd framlägga något förslag härutinnan, fann jag skattesatsen för tippningsvinsterna böra bestämmas till 10 procent.

Frågan om skattesatsen för lotterivinster har även varit föremål för behandling i t. f. underståthållaren Sandströms betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder. Sandström (betänkandet sid. 266) föreslog, som förut nämnts, att beskattningen av sådana lotterivinster, å vilka bestämmelserna om den särskilda skatten ej vore tillämpliga, skulle utbrytas ur inkomstbeskattningens ram samt verkställas ungefär i samma ordning som nu gäller för beskattning av gåvor. Sandström framhöll i sammanhang härmed, att om man vid en dylik anordning bestämde sig för att göra beskattningen proportionell — och de tidigare beträffande lotterivinstbeskattningen anförda skälen talade enligt Sandströms mening närmast härför — syntes skattesatsen förslagsvis kunna sättas till 25 procent, vilken skattesats då jämväl borde införas i förordningen om den särskilda lotterivinstskatten. Som stöd för förslaget beträffande den sålunda angivna skattesatsen åberopade Sandström vissa synpunkter, som han i annat sammanhang framfört som skäl för en liknande skattesats vid föreslagen preliminär beskattning av räntor och utdelningsbelopp. Vid behandlingen av sistnämnda spörsmål anförde Sandström bl. a. (betänkandet sid. 412):

Tager man till utgångspunkt nuvarande skatteläge, värnskatten sålunda inbegripen i beräkningarna, finner man, att den lägsta skatteprocent i fråga om den statliga beskattningen, som ifrågakommer för i utlandet bosatt person, för närvarande utgör 11.75 procent. På förut anförda skäl synes någon nedgång under denna procentsats icke böra ifrågakomma; det synes därför

icke tänkbart att stanna vid 10 procent, vilket framför allt i nuvarande tid icke vore tillrådligt. I stället vill synas som om ett avdrag, fixerat till 15 procent i fråga om statsskatten, skulle vara närmast till hands liggande, ehuru ändock måhända väl lågt beräknat.

Då den gemensamma kommunala skattesatsen enligt vad förut anförts synes böra bli 8 à 10 procent, ernår man ett sammanlagt avdrag, som lämpligen synes böra bestämmas till 25 procent, att tillämpas vid utbetalning av räntor å bankmedel och obligationer samt utdelning å aktier; någon som helst anledning att i dessa fall tillämpa annat än en och samma avdragsprocent lär icke föreligga.

I den inom finansdepartementet nu utarbetade *promemorian* anfördes:

Det kan antecknas, att vinsternas sammanlagda värde i förhållande till inbetalda insatser numera utgör vid tippning — liksom förut — 50 procent och vid deltagande i svenska penninglotteriet — efter 1938 års omorganisation av detsamma, i samband varmed stämpelavgiften å lottsedlarna bortogs — 66 procent. Återstoden, efter avdrag för vad som kan åtgå till omkostnader m. m., inbetalas till statsverket, som använder en del därav till vissa idrottsliga respektive kulturella ändamål och låter resten ingå i den allmänna budgeten. Sålunda ha enligt den senaste statsverkspropositionen av däri för budgetåret 1942/43 beräknade intäkter å 25,000,000 kronor 7,250,000 kronor avsatts för dylika särskilda ändamål och 17,750,000 kronor tillförts den allmänna budgeten.

Om man vill öka statsverkets inkomster från nämnda båda lotterier, som absorbera den övervägande delen av här i landet förekommande lotterispel, kan detta ske antingen därigenom att man höjer vinstskatten eller därigenom att man beskär vinnarnas andel av insatserna genom att minska vinsternas storlek eller antal. Verkan blir ju i båda fallen densamma. Om man nu vill genomföra det först angivna alternativet, vilket synes vara ur flera synpunkter att föredraga, synes man emellertid icke kunna helt bortse från att avsevärda belopp av insatserna från lotterideltagarna direkt tillföras statsverket och att dessa belopp till betydande del ersätta den tidigare stämpelavgiften.

Någon hänsyn synes också böra tagas till att en lotterivinst aldrig utgör nettotinkomst för vinnaren, som ju alltid måst göra utgifter för insatsen i lotteriet. Oftast torde lotterivinsterna utgöra frukten av ett regelbundet deltagande i lotterispel, och därför är otvivelaktigt nettobehållningen — för år räknat — för de flesta vinnarna av betydligt blygsammare omfattning än vinsternas bruttobelopp, varå skatten uträknas.

Tagas nu anförda omständigheter i betraktande, vill det synas, som om en fördubbling av den nuvarande lotterivinstskatten kan anses innebära en lämplig avvägning. I det härvid fogade utkastet till ändringar i förordningen om den särskilda lotterivinstskatten har därför upptagits en skattesats av 20 procent.

I den mån skattesatsen höjes, göra sig skälen för en särskild, lindrigare behandling av de lägre vinsterna starkare kännbara. En höjning av skattesatsen till 20 procent synes emellertid icke få sådana verkningar, att man behöver vare sig ändra den hittills gällande minimigränsen av 25 kronor för skattepliktens inträdande eller införa en särskild degression för de lägre vinsterna. Vid ytterligare höjning synes man emellertid icke kunna undgå att laga dessa frågor under övervägande.

I *promemorian* gjordes slutligen ett försök att beräkna det belopp, som kunde tänkas inflyta genom en fördubbling av skattesatsen. I detta avseende

anfördes, att enligt uppgift från generalpoststyrelsen i vinstskatt influtit för budgetåret 1939/40 4,952,086 kronor och för budgetåret 1940/41 5,015,771 kronor. Då penninglotteriernas sammanlagda omsättning under den närmaste framtiden kunde antagas snarare komma att ökas än minskas, kunde den föreslagna höjningen av skattesatsen beräknas medföra en ökning av vinstskatten med minst 5,000,000 kronor. Härtill skulle läggas den vinstskatt, varulotterierna komme att få betala genom den föreslagna omläggningen beträffande beskattningen av värdepappersvinster, vilken sistnämnda skatt — som beräknades till 125,000 à 150,000 kronor — dock i viss mån uppvägdes av genom omläggningen uppkommande minskning av inkomstskatten.

Kammarrätten har i sitt över departementspromemorian avgivna yttrande i princip intet att erinra mot den föreslagna höjningen av skattesatsen utom såvitt den skulle tillämpas på vinster å redan utfärdade premieobligationer. *Kammarrätten* anför härom:

Vid införande av gällande förordning stadgades undantag från förordningens tillämpning — utom beträffande redan dragna vinster — jämväl i fråga om vinst, som utfallit vid vinstdragning å premieobligationer, vilka utfärdats före dagen för ikraftträdandet. En motsvarande övergångsbestämmelse synes vara erforderlig beträffande höjningen av skattesatsen, såvitt angår vinster å statens nu utelöpande premieobligationer av 1933, 1936 och 1940 års emissioner samt å statens 3 procentlån (andra försvarslånet) av år 1941, däri vinstlottning förekommer. Obligationsinnehavarna torde nämligen vara berättigade till antagande, att höjning av den särskilda skatten å vinsterna icke vidtages under obligationernas löptid. I texten till obligationerna har även gjorts hänvisning till bestämmelserna om den särskilda skatten å lotterivinster. Denna hänvisning har emellertid för de särskilda emissionerna olika formulering såsom framgår av nedanstående:

1:o. Å premieobligationerna av 1933 års emission.

»Enligt kungl. förordningen ²⁸/₉ 1928 utgår å vinst på denna obligation särskild skatt med 10 procent av vinstbeloppet och avdrages denna skatt vid vinstens utbetalande. Vinst å obligationen är däremot fri från inkomstbeskattning och upptages ej såsom inkomst i självdeklaration.»

2:o. Å premieobligationerna av 1936 års emission.

»Enligt kungl. förordningen ²⁸/₉ 1928 utgår å vinst, om den överstiger 25 kronor, särskild skatt med 10 procent av vinstbeloppet och avdrages denna skatt vid vinstens utbetalande.»

3:o. Å premieobligationerna av 1940 års emission.

»Vinst utbetalas med avdrag av stadgad skatt i Riksgäldskontoret mot uppvisande av obligationen två månader efter utlottnings avslutande.»

4:o. Å statens 3 procentlån (andra försvarslånet) av år 1941.

»Vinst utbetalas med avdrag av stadgad skatt mot uppvisande i Riksgäldskontoret av obligationen en månad efter utlottnings avslutande.»

Statskontoret och *fullmäktige i riksgäldskontoret* ha intet annat att erinra än att de ifrågasätta om den höjda skatteprocenten borde göras tillämplig å vinster som utfalla å statens premieobligationer av 1933 och 1936 års

emissioner, då på dessa uttryckligen angivits, att skatten utginge med 10 procent. Riksgäldsfullmäktige uppgiva, att den ändrade formuleringen av uppgiften om skatten å de senare obligationerna berott på att frågan om eventuell höjning av skatten å lotterivinster varit föremål för diskussion under de senaste åren. Fullmäktige fortsätta:

Ifrågavarande uppgift å 1933 och 1936 års premieobligationer har givetvis ej varit avsedd att innebära någon utfästelse från riksgäldskontorets sida — vartill riksgäldskontoret för övrigt saknat befogenhet — att vinstskatten under lånens hela löptid skulle vara begränsad till 10 procent, utan utgör endast en upplysning om skattens storlek vid tidpunkten för lånens emitterande. Då det emellertid ej kan anses uteslutet, att bland obligationsägarna personer kunna finnas, som uppfattat uppgiften såsom ingående i lånevillkoren, vilka ej få ändras under lånens löptid, vilja fullmäktige ifrågasätta, om ej vid en eventuell höjning av lotterivinstskatten undantag bör göras för vinster å 1933 och 1936 års premieobligationslån. Det förstnämnda lånet, varå de årligen utlottade vinsterna motsvara en ränta av 4.3 procent, kommer med största sannolikhet att inlösas så snart detta blir möjligt d. v. s. efter vinstutlottningen i september 1943. Å andra sidan måste man räkna med, att 1936 års premielån, varå de årligen utlottade vinsterna ej motsvara mer än 3 procent ränta, kommer att förbli utelöpande även efter den 1 oktober 1946, till vilken dag riksgäldskontoret äger rätt att uppsäga lånet.

Svenska penninglotteriet aktiebolag avstyrker skattehöjning och hemställer, om sådan ändock skulle anses böra genomföras, att den i allt fall icke måtte drabba vinster i penninglotteriet till värde av 200 kronor eller lägre. Bolaget framhåller till en början, att en ökning av statsverkets inkomster av penninglotteriet inträdde icke blott vid höjning av vinstskatten eller beskärning av vinnarnas andel av insatserna utan även vid ökad försäljning av lottsedlar, samt uppgiver i samband härmed, att sedan bolaget började sin verksamhet antalet sålda lotter å 10 kronor vid de månatliga dragningarna uppgått till i januari 1939 350,000, februari 1939 375,000, mars—april 1939 400,000, maj 1939 425,000, juni 1939—april 1940 450,000, maj—augusti 1940 400,000, september 1940—februari 1941 450,000, mars—augusti 1941 475,000, september 1941—januari 1942 500,000, februari 1942 550,000 och mars 1942 600,000. Bolaget har gjort en uppställning över statsverkets inkomster vid ett lottantal av respektive 400,000, 500,000 och 600,000 per dragning, utvisande bl. a. att statsverkets direkta andel av lottförsäljningsmedlen utgjorde vid 500,000 lotter 1,550,000 kronor och vid 600,000 lotter 1,860,000 kronor samt att vinstskatten uppginge i förra fallet till 263,500 kronor och i senare fallet blir 311,500 kronor. Bolaget anför:

Såsom framgår av denna uppställning har det förhållandet, att bolaget, såsom nu skett inom loppet av två månader, ökat lottantalet från 500,000 till 600,000, medfört en ökad inkomst för statsverket per dragning räknat med följande belopp: nämligen under posten statsverkets andel i lottvärdet med 310,000 kronor och beträffande posten vinstskatt med 48,000 kronor eller tillhoppa med 358,000 kronor. Under förutsättning att det höjda lottantalet kan bibehållas oförändrat under 12 dragningar, skulle sålunda statsverkets årsinkomst komma att ökas, under posten statsverkets andel i lott-

värdet med 3,720,000 kronor och beträffande vinstskatten med 576,000 kronor eller tillhopa med 4,296,000 kronor.

Enligt departementspromemorian skulle den nuvarande vinstskatten höjas från 10 till 20 procent men liksom nu utgå allenast å vinst med ett värde överstigande 25 kronor. I händelse av oförändrad omslutning, 600,000 lotter per dragning, skulle sålunda ett förverkligande av förslaget medföra en inkomstökning med samma belopp som den nuvarande vinstskatten eller 311,500 kronor per dragning, motsvarande för år räknat 3,738,000 kronor. Det är alltså här fråga om ett belopp som med 558,000 kronor understiger den inkomstökning, som uppstår vid en med 100,000 lotter per dragning ökad omslutning. Huruvida en på grund av den föreslagna skattehöjningen ökad inkomst kommer att inträda med angivet belopp, 3,738,000 kronor, är självfallet beroende på, huruvida oaktat vinstskattehöjningen samma antal lotter som eljest må kunna genom allmänhetens orubbade intresse försälas. Vid bedömandet härav måste tagas i betraktande, att den starkt ökade efterfrågan på lottsedlar, som under de senaste månaderna framträtt, redan genom sin omfattning måste anses tämligen känslig; en av ena eller andra anledningen uppstående tendens till minskad efterfrågan kan komma att ge ett förhållandevis stort utslag. Det ligger nära till hands att befara att en höjning av vinstskatten i föreslagen omfattning kan utlösa en dylik tendens. Bedömt uteslutande ur synpunkten av statens inkomster av penninglotteriet anser sig bolaget därför böra avråda från den föreslagna skattehöjningens genomförande.

Om en skattehöjning likväl anses böra av andra hänsyn genomföras, framstår det ur anförda synpunkt såsom angeläget, att bestämmelserna givas ett sådant innehåll, att faran för en tendens av nyss antytt slag blir så ringa som möjligt. Det är därför önskvärt, att de vinster, som drabbas av skattehöjningen, begränsas till antalet och att detta sker genom att vinster av de lägre valörerna helt undantagas från skattehöjning. Från dessa utgångspunkter böra från skattehöjning undantagas vinsterna om respektive 50, 100 och 200 kronors värde. I en dragning om t. ex. 600,000 lotter uppgå dessa vinster, tillika med de helt skattefria vinsterna å 25 kronor, till ett antal av 58,850 eller 98 procent av hela vinstantalet, 60,000, men representera ändock allenast 64 procent av den totala vinstsumman. Vid bedömandet av de sålunda alternativt ifrågasatta undantagen från skattehöjning bör uppmärksammas, att det alldeles övervägande antalet lottköpare regelmässigt torde spela på lotteriet samt att, då enligt vinstplanen var tionde lott utfaller med vinst, de här åsyftade vinsterna om högst 200 kronor i praktiken allenast innefatta återbetalning av gjorda insatser. Dessa lägre vinster utgöra därför i själva verket ingen verklig inkomst för vinnarna; och jämförelsen med skattesatserna för den vanliga inkomstbeskattningen saknar alltså berättigande för dessa lägre vinsters vidkommande.

I samband härmed må anföras att, därest man vid en dylik begränsning av den föreslagna skattehöjningen skulle kunna räkna med oförändrad omslutning av 600,000 lotter per dragning, något varom bolaget dock anser sig icke kunna göra något uttalande, skattehöjningen skulle medföra en merinkomst för statsverket av 142,700 kronor per dragning, motsvarande 1,712,400 kronor för år räknat.

Under vanliga fredsförhållanden har såsom känt det svenska penninglotteriet haft att utstå en icke oväsentlig konkurrens från vissa utländska lotteriföretags sida. Penningar ha härigenom gått ur landet. Denna trafik, som förut varit omöjlig att förhindra, torde på grund av nuvarande valuta-restriktioner ha praktiskt taget upphört. När dessa restriktioner en gång lättas, får man emellertid ånyo räkna med en dylik onödig kapitalexport.

Av konkurrenshänsyn och därmed även ur synpunkten av statens inkomster måste i sådant läge varje försämring av den lottköpande allmänhetens för-
måner i vinsthänseende framstå såsom olämplig. Om ej omedelbart vid en
lättnad i valutarestriktionerna en eventuell höjning av vinstskatten får bort-
falla, kan en för landet ogynnsam utveckling här lätt göra sig gällande. Nu
anmärkta förhållande utgör ytterligare ett skäl att framgå med försiktighet
när det gäller beskattningen av lotterivinster.

Aktiebolaget Tipstjänst avstyrker skattehöjning såvitt angår tippningsvins-
terna. Det alldeles övervägande antalet deltagare i de av bolaget anordnade
tippningstävlingarna deltog regelbundet i tävlingarna men finge det oaktat
mycket sällan vinster, som täckte omkostnaderna. Man kunde vidare icke
undgå att beakta förhållandet mellan insats och vinståterbäring. Bolaget fort-
sätter:

Det lär nämligen i detta sammanhang särskilt uppmärksammas att efter
avdrag av vinstskatten bolaget endast återbetalar c:a 45 procent av insatserna
till sina vinnare. En jämförelse med de utländska tippningsföretag, vilkas
verksamhet i Sverige det varit en av bolagets uppgifter att förhindra, ställer
sig ännu oförmånligare i fråga om bolaget, enär vinståterbäringen i de förra
i allmänhet är 80—90 procent av insatserna. Det skulle vara ett stort misstag
att föreställa sig, att tipparna äro okunniga om eller likgiltiga för detta för-
hållande; tvärtom får bolaget ofta uppbära kritik på grund av att utdelnings-
procenten är så låg.

En vinstbeskattning enligt allmänna grunder skulle i fråga om deltagarna
i bolagets tävlingar icke giva det resultat, varmed promemorian räknar. Det
vitt övervägande flertalet av tipparna befinner sig i de lägsta inkomstgrup-
perna; de flesta äro yngre personer, som hava anställning med liten lön eller
studera eller äro värnpliktiga i militärtjänst. Bolaget har anledning antaga,
att tipparnas genomsnittliga årsinkomster understiga 3,000 kronor om året.
Tippningen har som bekant en annan karaktär än lotterispelet; tippningen
uppskattas såsom en intressant fritidssysselsättning huvudsakligen för den
idrottsintresserade allmänheten och har fått ett stort antal deltagare jämväl
på grund av insatsernas ringa belopp.

Bolaget befarar att en ytterligare försämring av vinstutdelningen kunde
leda till en sådan minskning av bruttoomsättningen i bolagets verksamhet, att
staten förlorade mer än som vunnes genom skattehöjningen. Därest omsätt-
ningen hölles vid nästföregående räkenskapsårs nivå, skulle en fördubbling av
skatten teoretiskt giva omkring 600,000 kronor, men redan vid en omsätt-
ningsminskning av 10 procent eller med omkring 2,000,000 kronor skulle det
icke bli någon merinkomst för staten. Bolaget ansåge icke osannolikt, att
bruttoomsättningen vid en fördubbling av skatten skulle sjunka avsevärt
mer än 10 procent.

Överståthällarämbetet har intet annat att erinra mot den föreslagna pro-
centsatsen, såvitt angår de lotterier å vilka 1928 års förordning för närvaran-
de är tillämplig, än att vinster å statens premieobligationer av åren 1933 och
1936 på grund av de därå förekommande uppgifterna om skatten syntes böra
undantagas från höjningen. Visserligen förefölle en skattesats av 20 procent
alltför hög för att giva riktigt uttryck åt skattebelastningen inom de kate-
gorier av inkomsttagare, som företrädesvis återfunnes i lotteriernas klientel,

särskilt såvitt anginge tipparna, vilka till övervägande del tillhörde de lägre inkomsttagarna, men denna anmärkning syntes vara av mindre betydelse. Det vore med hänsyn till lotteri- och tippningsvinsternas extraordinära natur icke nödvändigt och knappast ens riktigt att ställa storleken av den särskilda skatten för dessa vinster i relation till den vanliga inkomstskatteprocenten. Något hinder att höja skatteprocenten för dessa vinster till 20 borde således icke möta däri att den ordinarie skattebördan procentuellt sett vore lägre för genomsnittet.

Beträffande vinster i varulotterier — vilka vinster ju enligt överståthållar-ämbetets mening borde utan undantag underkastas den särskilda skatten — föreslår ämbetet en skattesats av 10 procent. Ämbetet framhåller, att dessa lotterier undantagslöst torde anordnas för att skaffa medel för välgörande, allmännyttiga eller kulturella ändamål. Vinsternas värde uppginge i regel icke till synnerligen höga belopp; i den mån så vore fallet gällde det ett fåtal vinster i varje lotteri, och vinsterna utginge då i form av premieobligationer eller andra liknande värdepapper. Ju större vinsten vore desto större borde principiellt sett skattesatsen vara, och det kunde då synas hårt att belägga de små varuvinsterna med procentuellt sett lika hög skatt som de större obligationsvinsterna. Härvid vore dock, ur arrangörernas synpunkt, att märka, hurusom dessa vanligen i samband med inköpet av de egentliga varuvinsterna åtnjöte en ganska kraftigt tilltagen rabatt, till vilken motsvarighet givetvis icke förelåge i fråga om värdepapperen. Då utlottning av premieobligationer, försvarsobligationer och dylika värdehandlingar ur allmän synpunkt vore att föredraga framför utlottning av varor med understundom uppskruvade värden, låge häri å ena sidan en anledning till att skatteprocenten icke borde vara olika för värdepappersvinster och egentliga varuvinster och å andra sidan ytterligare ett skäl till att nämnda procent icke för detta slags lotterier borde tilltagas alltför högt.

Angående de av lotteriföretagen avgivna yttrandena anför överståthållar-ämbetet:

De farhågor som däri uttalats om minskad köplust i händelse av ökad skatt å lotterivinster respektive minskat deltagande i tippningen vid ökning av skatten å tippningsvinsterna förefalla ämbetet i någon mån överdrivna, åtminstone såvitt angår tippningen. I ändamål att förebygga en befärad nedgång i frekvensen kunde man eljest tänka sig att beskatta endast den del av vinsten som överstege förslagsvis 1,000 kronor efter 20 procent, under det att de lägre vinsterna liksom den del av de större vinsterna som låge under 1,000 kronor beskattades efter nuvarande tariff, 10 procent. Det av Svenska penninglotteriet aktiebolag gjorda påpekandet, att någon behållen inkomst genom deltagandet i lotteri i längden icke uppkommer för det övervägande antalet lottköpare och att för den skull någon skatt å de lägre vinster om högst 200 kronor, som utgöra det stora flertalet av utfallande vinster, rätteligen icke borde uttagas, är givetvis värt visst beaktande. Om man emellertid ser saken ur den ovan angivna synpunkten, att ifrågavarande inkomstförvärv såsom varande av helt extraordinär natur icke behöver beskattas enligt de regler som gälla för behållen inkomst i allmänhet, lär någon grund för de lägre vinsternas fritagande från beskattning icke kvarstå. Framhållas bör härvid, att någon rätt till avdrag för inköp av lottsedlar eller för andra kost-

nader för inkomstförvärvet icke ifrågakommer enligt 1928 års förordning om särskild skatt å vissa lotterivinster.

I *övriga yttranden* lämnas förslaget om skattehöjningen utan erinran.

Då i samband med införandet år 1928 av den särskilda lotterivinstbeskattningen skatten bestämdes till 10 procent av vinstbeloppet, motiverades detta väsentligen därmed, att en dylik skattesats ungefärligen motsvarade vad vinnarna då skulle haft att i genomsnitt erlægga i stats- och kommunalskatt för sina vinster, därest dessa tagits till taxering i vanlig ordning. Med hänsyn till den skärpning av den allmänna beskattningen, som sedermera vidtagits, och jämväl till det alltjämt förefintliga behovet för staten av ökade skatteintäkter, synes det både rättvist och lämpligt att en däremot svarande skärpning av lotterivinstbeskattningen med det snaraste genomföres.

*Departements-
chefen.*

Då huvudskälet för en dylik skärpning alltså skulle vara att så långt det kan anses praktiskt möjligt fördela skattebördan efter tidigare fastställda grunder, synes vad lotteriföretagen anfört emot skärpningen icke böra godtagas. Såsom överståthållarämbetet framhållit torde för övrigt företagen ha i någon mån överdrivit farhågorna för att en höjning av skatten å lotterivinster skulle för staten medföra avsevärt minskade inkomster.

Svenska penninglotteriet aktiebolag har hemställt, att från skattehöjningen i varje fall måtte undantagas vinster med 200 kronors eller lägre värde. Detta yrkande framstår onekligen såsom i viss mån berättigat. Emellertid synas även skäl tala mot införande av en sådan differentiering i skattesatsen. Utöver vad härutinnan vid tidigare tillfällen anförts vill jag erinra, att de deltagare i ett penninglotteri, vilka ej erhållit någon vinst, icke på grund av sina kostnader för inköp av lotter erhålla lindring i sin beskattning. Vid sådant förhållande lär det ur rättvise- och billighetssynpunkt icke behöva utan vidare följa, att skattelindring på sådan grund bör beredas dem som erhålla vinster, ens i de fall då dessa blott äro av mindre värde. Då jämväl de statsfinansiella hänsynen tala emot förslaget ifråga, får jag efter övervägande av skälen för och emot en skattedegression beträffande de lägre vinsterna förorda bibehållandet av en enhetlig skattesats. Denna torde i enlighet med förslaget härutinnan skäligen kunna för framtiden fastställas till 20 procent.

Vad slutligen angår de framställda erinringarna mot en skattehöjning för vinster å redan utfärdade premieobligationer anser jag på grund av vad som förekommit skäligt att beskattningen beträffande vinster å dessa obligationer icke skärpes under obligationernas löptid. Det torde därvid icke vara lämpligt att göra obligationer av skilda tidigare emissioner till föremål för olika behandling. Jag vill därför förorda en särskild övergångsbestämmelse, innebärande att den hittillsvarande skattesatsen allt fortfarande skall gälla för vinst, som utfallit vid vinstdragning å premieobligationer, vilka utfärdats före de nya bestämmelsernas ikraftträdande.

Jag torde i annat sammanhang få återkomma till frågan om den skatteintäkt som kan vara att påräkna vid genomförande av den föreslagna skattehöjningen.

Tiden för ikraftträdandet.

Enligt *departementspromemorian* skola samtliga däri föreslagna författningsändringar träda i kraft den 1 juli 1942 men icke äga tillämpning å lotterivinst, som utfallit vid dragning före nämnda dag.

Statskontoret har förordat, att höjningen av skatten å vissa lotterivinster skulle träda i kraft den 1 juli 1942, men har ansett, att med genomförandet av sådana förslag, som innebure ändring i kommunalskattelagen, lämpligen borde anstå till efter det löpande beskattningsårets utgång eller till den 1 januari 1943.

*Departements-
chefen.*

Jag vill i enlighet med promemorieförslaget förorda, att samtliga de nu ifrågasatta författningsändringarna träda i kraft den 1 juli 1942. Att, såsom statskontoret föreslagit, låta ändringarna i kommunalskattelagen träda i kraft vid en senare tidpunkt skulle onödigtvis komplicera författningstexten. För dem som under innevarande år erhållit eller komma att erhålla lotterivinster bestående av värdepapper torde innebörden av den av mig sålunda förordade anordningen icke behöva vålla tvekan. I enlighet med vad jag nyss förordat torde äldre bestämmelser fortfarande böra äga tillämpning i fråga om vinst, som utfallit vid vinstdragning å premieobligationer vilka utfärdats före den 1 juli 1942. Även annan lotterivinst, som blivit tillgänglig för lyftning före nämnda dag, lär fortfarande böra vara underkastad äldre bestämmelser.

I enlighet med vad jag sålunda anført har inom finansdepartementet utarbetats förslag till dels *förordning angående ändrad lydelse av 1 § 1 mom. och 2 § förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster*, dels ock *lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)*.

Föredragande departementschefen hemställer, att ifrågavarande båda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rolf Arfwedson.

Bilaga.

U t k a s t

till

**förordning om ändrad lydelse av 1 § 1 mom. och 2 § förordningen
[den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa
lotterivinster.**

Härigenom förordnas, att 1 § 1 mom. och 2 § förordningen den 28 september 1928 om särskild skatt å vissa lotterivinster¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

1 mom. Å vinst i svenskt penninglotteri och å vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer skall, därest vinsten överstiger tjugufem kronor eller, såvitt angår vinst å halvlott i penninglotteri, tolv kronor 50 öre, till staten erläggas en särskild skatt utgörande tjugu procent av vinstens belopp. Skatt som nu sagts skall ock utgå å sådan vinst i här i riket anordnat varulotteri, som utgöres av värdepapper, noterade å svensk börs, och skall därvid vinstens belopp beräknas efter de i vinsten ingående värdepapperens notering den dag, då vinsten blir för vinnaren tillgänglig för lyftning, eller, om värdepapper av ifrågavarande slag icke noteras denna dag, efter noteringen närmast föregående dag, då sådan förekommit.

Skatt skall — — — vinnaren uttages.

2 §.

När vinst, som avses i 1 § 1 mom., utbetalas till vinnaren, skall lotteriets anordnare eller premieobligationernas utfärdare innehålla så stor del av vinsten, som motsvarar den stadgade skatten å densamma.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1942 men skall icke äga tillämpning å vinst, som utfallit vid dragning före nämnda dag.

¹ Senaste lydelse av 1 § 1 mom. se SFS 1939:205.

Utkast

till

lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 19 § samt anvisningarna till 19 och 36 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

19 §.

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas *icke*:

Vad som vid — — — i 35 §;

lotterivinst, som är underkastad beskattning jämlikt förordningen om särskild skatt å vissa lotterivinster, eller annan vinst i sådant penninglotteri eller vid vinstdragning å sådana premieobligationer, som i nämnda förordning avses, och ej heller andra lotterivinster än nu nämnts, därest deras sammanlagda värde under beskattningsåret understigit 100 kronor;

vad som i — — — mottagarens utbildning.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 19 §.

1. Fattigunderstöd, begravningshjälp — — — sista stycket).

2. Enligt förordningen om särskild skatt å vissa lotterivinster skall dylik skatt erläggas för vinst i svenskt penninglotteri (varunder jämväl inbegripes vadhållning, som enligt Kungl. Maj:ts tillstånd anordnas för allmänheten i samband med idrottstävlingar, dock ej vadhållning medelst totalisator vid hästtävlingar) ävensom för vinst vid vinstdragning å svenska premieobligationer, såvida obligationerna utfärdats efter den 31 december 1928, dock att vinst, som ej överstiger tjugufem kronor eller, såvitt angår vinst å halvlott i penninglotteri, tolv kronor 50 öre, är fri från dylik skatt. Likaledes skall särskild skatt erläggas för sådan vinst i här i riket anordnat varulotteri, som utgöres av statens premieobligationer eller andra å svensk börs noterade värdepapper. Vinst, som i sådant penninglotteri eller vid vinstdragning å sådana premieobligationer, varom nu talats, tillfaller annan än lotteriet eller obligationernas utfärdare, är icke underkastad inkomstskatt även om på grund av vinstens ringa belopp särskild skatt icke skall utgöras för densamma, varemot varje sådan vinst i varulotteri, för vilken icke utgår särskild skatt, i och för sig är skattepliktig och således skall beskattas som inkomst, om den tillsammans med övriga lotterivinster av annat slag än ovan angivits under beskattningsåret uppgår till minst 100 kronor.

¹ Senaste lydelse av anvisningarna till 19 § se SFS 1940: 876 och av anvisningarna till 36 § se SFS 1930: 190.

till 36 §.

1. Vid beräkning — — — annan förvärvskälla.
2. För att — — — av realisationsvinst. Avdrag är medgivet för alla de utgifter, som den skattskyldige under beskattningsåret haft för inköp av lottsedlar eller för andra liknande insatser i lotteri, dock med undantag för lottsedlar eller insatser i penninglotteri av den beskaffenhet, att för vinst i densamma skall erläggas skatt enligt förordningen om särskild skatt å lotterivinst och att dylik vinst för den skull icke skall beskattas som inkomst (jfr punkt 2 av anvisningarna till 19 §). Avdrag är sålunda medgivet för alla kostnader för inköp av lottsedlar i varulotteri, och gäller detta även om å sådan lott utfallit vinst, som utgöres av å svensk börs noterade värdepapper och därför icke skall beskattas som inkomst. Har den skattskyldige haft annan lotterivinst än vinst i sådant penninglotteri eller vid vinstdragning å sådana premieobligationer, som i ovannämnda förordning avses, till så litet sammanlagt belopp att densamma enligt 19 § icke är skattepliktig, få utgifterna för lottköp avdragas från realisationsvinst endast i den mån de överstigit lotterivinsten.
3. I punkt — — — annan förvärvskälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942 men skall icke äga tillämpning å lotterivinst, som utfallit vid dragning före nämnda dag.
